

Højere forsvarsudgifter kan øge kapacitetspresset moderat

Ruslands invasion af Ukraine har fået Danmark og andre europæiske lande til at øge deres militærudgifter markant. Scenarieanalyser tyder på, at opfyldelsen af det nye Nato-mål på 3,5 pct. af BNP i centrale forsvarsudgifter fra 2026 og fremefter kan øge kapacitetspresset i den danske økonomi moderat inden for de næste par år. Hvor meget det vil påvirke kapacitetspresset, afhænger af flere faktorer, herunder hvor hurtigt forsvarsudgifterne øges, og hvor mange af midlerne der bliver brugt i udlandet.

Skrevet af

Kim Abildgren
Chief Adviser
kpa@nationalbanken.dk
+45 3363 6597

Rasmus Mose Jensen
Principal Economist
rmj@nationalbanken.dk
+45 30722289

Rasmus Rold Sørensen
Principal Economist
rrs@nationalbanken.dk
+45 3363 6296

Dominic Cucic
Research Economist
dc@nationalbanken.dk
+45 3363 6381

Emil Holst Partsch
Senior Economist
epa@nationalbanken.dk
+45 3363 6194

23 sider

Forsvarsudgifterne stiger på grund af geopolitiske spændinger

Ruslands invasion af Ukraine i 2022 har skabt bekymring for, om den europæiske forsvarskapacitet er tilstrækkelig. Som følge heraf har Danmark og andre europæiske lande besluttet at øge deres forsvarsudgifter betydeligt. Ifølge de nuværende planer vil de danske forsvarsudgifter midlertidigt stige til omkring 3 procent af BNP i 2025-26 som en del af aftalen om Accelerationsfonden.

Højere forsvarsudgifter kan stimulere den økonomiske aktivitet

Scenarieanalyser tyder på, at opfyldelsen af de nye Nato-mål for centrale forsvarsudgifter fra 2026 og fremefter kan øge produktionsgabet i den danske økonomi med omkring 1 pct. i årene 2025-29 sammenlignet med et grundforløb, hvor forsvarsudgifterne holdes uændret på 2022-niveauet. Forbrugerpriserne stiger med næsten 1 pct. frem til 2029. Effekten på både aktivitet og priser var lille i 2023-24, da højere forsvarsudgifter i den periode i høj grad vedrørte overførsler til Ukraine.

Kapacitetspresset kan gøre, at det bliver nødvendigt at prioritere samlede offentlige udgifter

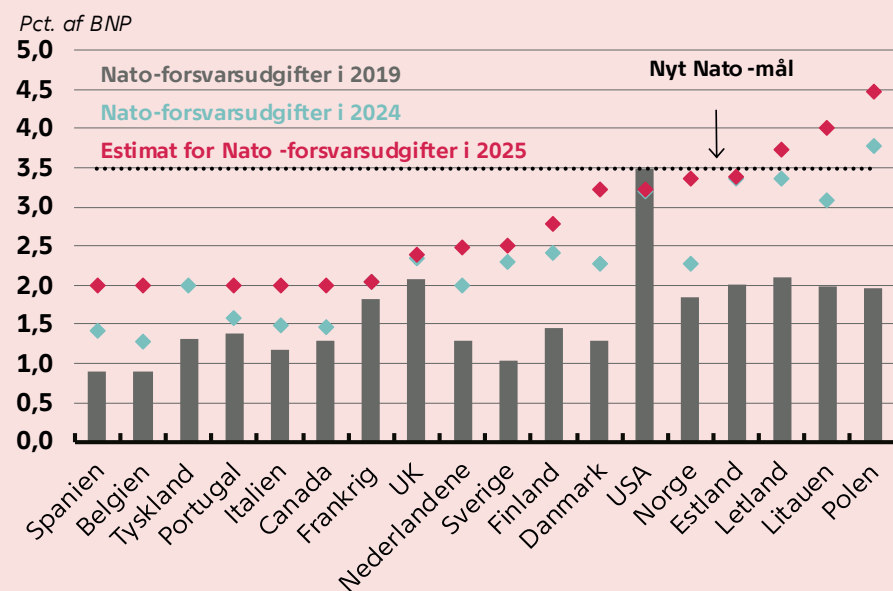
Opfyldelsen af de nye Nato-mål for militærudgifter i Danmark kan på mellemlangt sigt finansieres inden for de eksisterende finanspolitiske planer. Alligevel kan kapacitetspresset være en begrænsning for økonomien, som gør det nødvendigt at prioritere de samlede offentlige udgifter, selv om der er finanspolitisk råderum.

Hvorfor er det vigtigt?

Ruslands invasion af Ukraine i 2022 og øgede geopolitiske spændinger har givet anledning til bekymring for den europæiske forsvarskapacitet, og det har fået Danmark og nogle andre europæiske lande til at øge deres militære udgifter betydeligt. Det er vigtigt at forstå de potentielle konsekvenser af højere forsvarsudgifter for den danske økonomi og dermed understøtte Nationalbankens hovedmål om prisstabilitet.

Hovedfigur

Forsvarsudgifterne er steget i flere europæiske lande

Anm.: Det nye Nato-mål er 3,5 pct. af BNP i centrale forsvarsudgifter plus 1,5 pct. af BNP i bredere sikkerhedsrelaterede udgifter i 2035. Data for 2025 er et skøn fra Nato. Der foreligger ikke tyske data for 2025.

Kilde: Macrobond og Nato.

Foto: Jens Dresling/Ritzau Scanpix

Emner

Økonomisk aktivitet

Finanspolitik

International økonomi

01

Forsvarsudgifterne stiger på grund af geopolitiske spændinger

Ruslands invasion af Ukraine i 2022 og traditionelle allieredes ændrede fokus har ført til en pludselig revurdering af de sikkerhedsrisici, som Europa står over for. Det forværrede geopolitiske miljø har fået Danmark og andre EU-lande til at øge deres forsvarsudgifter betydeligt og dermed vende den tendens til faldende forsvarsbudgetter i forhold til BNP, som har varet ved siden afslutningen af den kolde krig i begyndelsen af 1990'erne. Ud over det nye geopolitiske landskab udgør de stigende forsvarsudgifter også en vigtig økonomisk begivenhed, som påvirker udsigterne for vækst og priser.

Hvordan kommer højere forsvarsudgifter til at påvirke økonomien i Danmark og Europa?

Efter at have nydt godt af fredsdividende i årtier faldt Danmarks forsvarsudgifter og lå under Nato's mål på 2 pct. af BNP indtil 2023-24, hvor de steg betydeligt, se figur 1. Med samlede forsvarsudgifter inklusive donationer til Ukraine¹ på i alt 2,3 pct. af BNP i 2024 har den danske regering for nylig offentliggjort planer om midlertidigt at hæve dem til omkring 3 pct. af BNP i 2025-26 som reaktion på intensiverede sikkerhedstrusler, se Forsvarsministeriet (2025a).

Højere forsvarsudgifter er ikke kun et dansk fænomen, da flere andre EU-lande også har indledt en oprustningsproces, især Polen og de nordiske og baltiske lande, se figur 2. I Nato-alliancen opfyldte eller overskred alle 31 rapporterende allierede det nuværende mål om at bruge mindst 2 pct. af BNP på forsvar i 2025, sammenlignet med kun seks allierede før Ruslands invasion af Ukraine.² På topmødet i juni 2025 blev Nato-medlemmerne enige om at øge de centrale forsvarsudgifter til 3,5 pct. af BNP i 2035 og at bruge 1,5 pct. af BNP på bredere sikkerhedsrelaterede udgifter som infrastruktur, civilt beredskab og robusthed, se Nato (2025b). Målet for de samlede udgifter til forsvar og sikkerhed er således 5 pct. af BNP. Det tyder på, at de globale forsvarsudgifter vil stige yderligere i de kommende år.

Suveræne nationer bruger penge på forsvar for at beskytte deres grænser mod eksterne trusler og sikre deres borgeres frihed. Mens den igangværende oprustning i Danmark og Europa primært er geopolitisk, kan den også have bredere makroøkonomiske konsekvenser på både kort og lang sigt, som berettiger centralbankernes opmærksomhed. Denne analyse har til formål at klarlægge, hvordan højere forsvarsudgifter i Danmark og Europa vil påvirke udsigterne for vækst og inflation og dermed bidrage til Nationalbankens hovedmål om stabile priser. For at besvare dette spørgsmål dokumenterer del 1 først tendenser i forsvarsudgifterne, mens del 2 præsenterer en scenarieanalyse,

Forsvarsudgifterne i Danmark vil stige til omkring 3 pct. af BNP i 2025-26

¹ Ifølge definitionen af Nato's forsvarsudgifter skal militær og finansiell bistand fra en allieret til en anden medregnes i donorlandets forsvarsudgifter, se Nato (2025a).

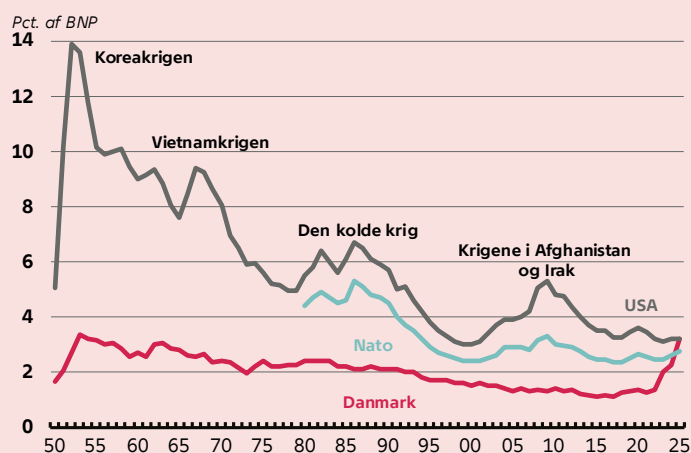
² Tyskland har ikke indberettet data for 2025. Men forsvarsudgifterne var på 2 pct. af BNP i 2024. Island er medlem af Nato, men indgår ikke i Nato's beregning af antallet af allierede, der opfylder målet om 2 pct., fordi landet ikke har et traditionelt forsvarsbudget.

der undersøger deres kortsigtede indvirkning på økonomien. Endelig diskuterer del 3 de potentielle langsigtede effekter af forsvarsudgifterne.

FIGUR 1

Danmarks forsvarsudgifter er steget siden Ruslands invasion af Ukraine

Forsvarsudgifter i Danmark, USA og Nato

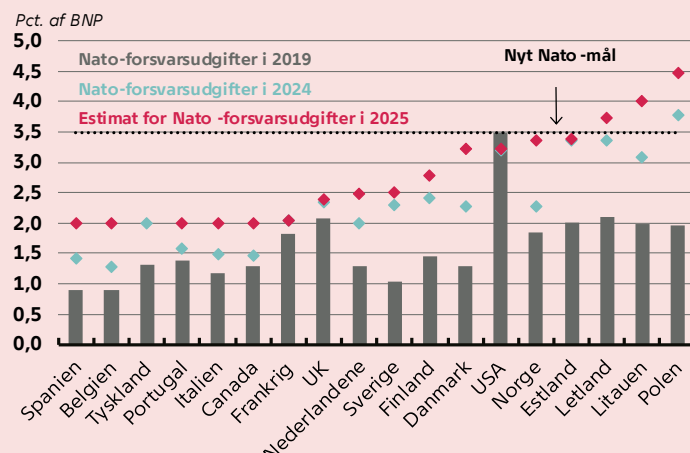
Anm.: Data om forsvarsudgifter frem til 1980 er fra Stockholm International Peace Research Institute og derefter fra Nato. Data for 2025 er et skøn fra Nato.

Kilde: Macrobond, Nato og Stockholm International Peace Research Institute.

FIGUR 2

Flere europæiske lande har øget deres forsvarsudgifter markant siden Ruslands invasion af Ukraine.

Nato's forsvarsudgifter

Anm.: Det nye Nato-mål er 3,5 pct. af BNP i centrale forsvarsudgifter plus 1,5 pct. af BNP i bredere sikkerhedsrelaterede udgifter i 2035. Data for 2025 er et skøn fra Nato. Der foreligger ikke tyske data for 2025.

Kilde: Macrobond og Nato.

Forsvarsudgifterne er meget forskellige i Europa

Som et første skridt i retning af at udforske de makroøkonomiske effekter af højere forsvarsudgifter fremlægger dette afsnit nogle fakta til støtte for scenarieanalysen i del 2. Selvom Europa generelt er gået i gang med en oprustningsproces siden Ruslands invasion af Ukraine, er forsvarsudgifterne stadig præget af betydelige forskelle mellem de enkelte lande. Det højeste niveau af forsvarsudgifter findes i Polen og de baltiske lande, mens Spanien har de laveste forsvarsudgifter i forhold til økonomiens størrelse blandt de større europæiske lande. Der er også bemærkelsesværdige forskelle i væksten i forsvarsudgifterne fra 2019 til 2025. For eksempel er Danmark, Polen og de nordiske og baltiske lande blandt de europæiske lande med de største stigninger i forsvarsudgifterne, mens fx Frankrig har oplevet en mere moderat udvidelse af sit forsvarsbudget.

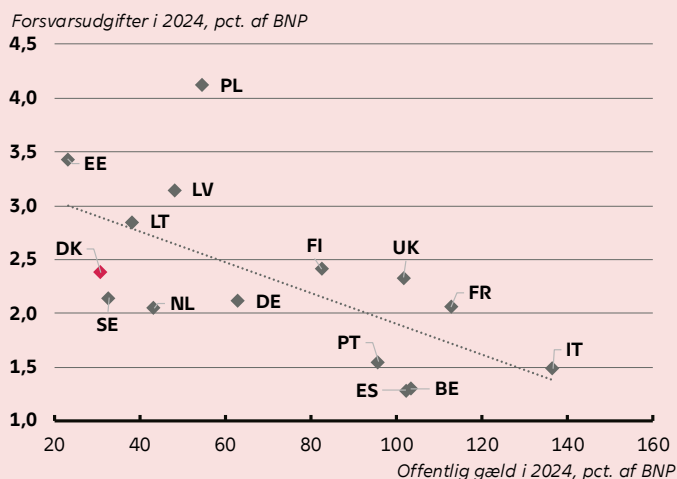
Der er to faktorer, som hænger sammen med de forskellige grader af oprustning i Europa. For det første er der en tendens til, at forsvarsudgifterne i de europæiske lande falder, når den offentlige gæld er højere, se figur 3. For det andet stiger de med nærheden til Rusland, se figur 4. Disse observationer tyder på, at det tilgængelige finanspolitiske råderum og den opfattede trussel mod den nationale sikkerhed påvirker beslutninger om forsvarsudgifter. Det kan også være med til at forklare, hvorfor stigningen i de danske forsvarsudgifter indtil

videre har været større end i nogle andre europæiske lande, når man tager Danmarks lave gælds niveau og afstanden til Rusland i betragtning.³

FIGUR 3

Forsvarsudgifterne er generelt lavere i europæiske lande med høj gældskvot

Forsvarsudgifter i forhold til statsgæld

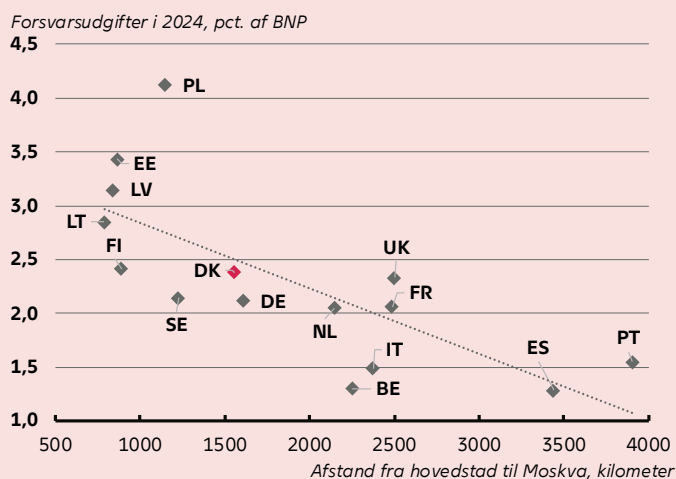
Anm.: Korrelationen på tværs af lande mellem offentlig gæld og forsvarsudgifter i 2024 er -0,63.

Kilde: Macrobond, Nato og Europa-Kommissionen.

FIGUR 4

Forsvarsudgifterne er typisk højere i europæiske lande, der ligger tættere på Rusland

Forsvarsudgifter sammenlignet med afstand til Rusland

Anm.: Korrelationen på tværs af lande mellem afstanden fra hovedstaden til Moskva og forsvarsudgifterne i 2024 er -0,73.

Kilde: Macrobond, Nato og www.distancefrom.net

Betydelige donationer til støtte for Ukraine dæmper de økonomiske effekter af højere forsvarsudgifter i Danmark

Støtten til Ukraine er en anden vigtig faktor, der driver de stigende forsvarsudgifter i Europa, især i Danmark og andre nordiske og baltiske lande, som har givet betydelige donationer. Danske forpligtelser over for Ukraine i form af militær, finansiel og humanitær støtte beløber sig til mere end 3 pct. af BNP fra 2022 til 2025, hvilket gør Danmark til en af de største bilaterale støtter af den ukrainske krigsindsats i forhold til økonomiens størrelse, se figur 5. Realiseringen af den lovede danske militære støtte til Ukraine finder sted i perioden 2023-2028, hvor omkring halvdelen af det bevilgede beløb vil blive realiseret i 2025 eller derefter, se Udenrigsministeriet (2025). Fra et økonomisk synspunkt er det vigtigt at skelne mellem højere forsvarsudgifter, der bruges henholdsvis på donationer til Ukraine og herhjemme, da de har markant forskellige cykliske effekter på den indenlandske økonomi. Isoleret set vil de betydelige danske donationer til Ukraine reducere den samlede effekt af højere forsvarsudgifter på Danmarks økonomi.

³ EU har lanceret en række initiativer i sin *Rearm Europe Plan* for at give EU-landene mere fleksibilitet i finansieringen af forsvarsudgifterne. De omfatter blandt andet en aktivering af den nationale undtagelsesklausul, der er indbygget i stabilitets- og vækstpakten, og som tillader en afvigelse på 1,5 pct. af BNP fra den aftalte udgiftskurs i 2025-2028. I Danmark har regeringen aktiveret denne undtagelsesklausul. Et SAFE-låneinstrument (*Security Action for Europe*) på 150 mia. euro med støtte fra EU-budgettet er også blevet lanceret for at stimulere forsvarsinvesteringer, mens EIB udvider omfanget af sine forsvarslån.

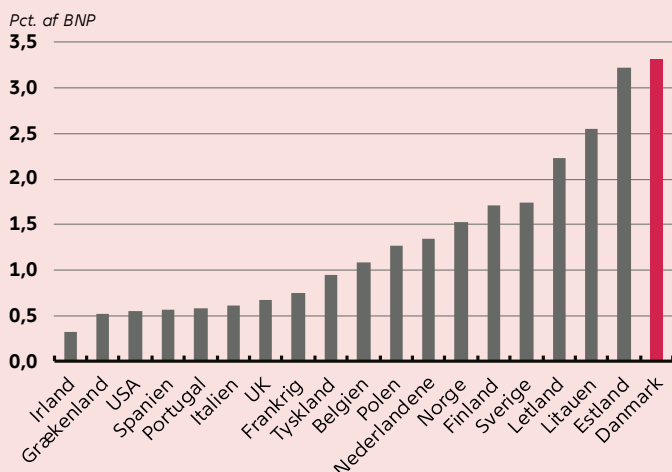
Det er ikke kun størrelsen af forsvarsudgifterne, men også deres sammensætning, der har betydning for økonomien, hvilket afspejler det faktum, at størrelsen af den finanspolitiske multiplikator varierer på tværs af udgiftskategorier. I 2023 bestod over halvdelen af de danske forsvarsudgifter af lønninger og forbrug i produktionen, mens overførslerne til udlandet også var store på grund af støtten til Ukraine, se figur 6.⁴ Dette udgør en vigtig forskel i forhold til euroområdet, hvor forsvarsudgifterne primært går til aflønning af ansatte og forbrug i produktionen. I de kommende år er det sandsynligt, at sammensætningen af de danske forsvarsudgifter vil skifte mod investeringer i nyt militært udstyr købt i udlandet, hvilket kan reducere påvirkningen af den indenlandske økonomi. I de statistikker, der ligger til grund for figur 6, dækker investeringer fx militære våbensystemer, kampvogne og militære bygninger ifølge Eurostat (2013), mens forbrug i produktionen omfatter brændstof og anden energi, forsyninger, der anvendes til træning og operationer, samt tjenesteydelser, der købes af militæret.

Højere aflønning af medarbejdere på grund af et stigende antal ansatte og forbrug i produktionen leveret af lokale producenter vil have en større indvirkning på den indenlandske økonomi end andre kategorier af forsvarsudgifter, som fx investeringer i militært udstyr købt i udlandet.

FIGUR 5

Danmark og andre nordiske og baltiske lande har givet store donationer til støtte for Ukraine

Donationer til Ukraine fra 2022-25

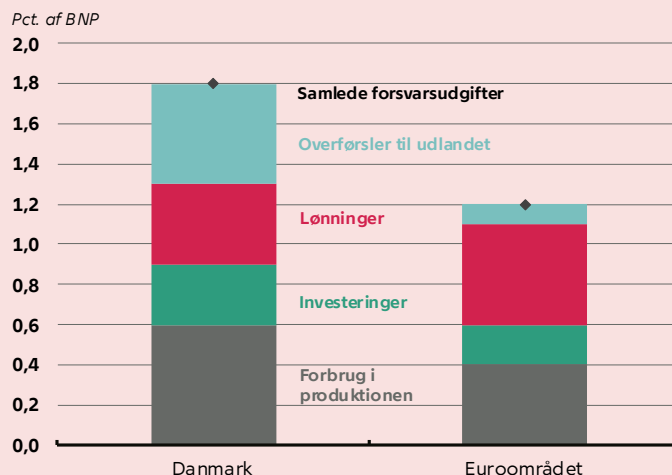
Anm.: Bilaterale finansielle, humanitære og militære bevillinger til Ukraine, herunder landenes andel af EU-donationer fra 24. januar 2022 til 30. juni 2025.

Kilde: Kiel Institute for the World Economy.

FIGUR 6

Forsvarsudgifterne i Danmark er rettet mod forbrug i produktionen, lønninger og overførsler til udlandet

COFOG forsvarsudgifter i 2023

Anm.: COFOG-udgifter til forsvar i den offentlige sektor i 2023. COFOG-data om forsvarsudgifter er ikke identiske med Nato-data, se fodnote 4 for detaljer.

Kilde: Eurostat.

⁴ Figur 6 er baseret på COFOG-data for forsvarsudgifter, som ikke er identiske med Nato-data. For eksempel påvirker udbetalinger til militært udstyr Nato-tallene med det samme, mens effekten af det samme udstyr i COFOG-dataene først viser sig senere på leveringstidspunktet (kontant- versus periodiseringsbaseret regnskab). Der er også nogle forskelle i dækningen af forsvarsudgifterne.

Oprindelsen af indkøbt militært udstyr er medvirkende til at bestemme effekten af højere forsvarsudgifter på den danske økonomi

De makroøkonomiske effekter af højere forsvarsudgifter i et givet land afhænger af, om nyt militært udstyr købes indenlands eller importeres fra udlandet. Globalt set er de største våbenproducerende virksomheder baseret i USA frem for i Europa, se figur 7. Der findes i dag ingen større dansk forsvarsindustri, og USA har traditionelt været Danmarks største leverandør af militært udstyr og stod for 79 pct. af våbenimporten i 2020-24, se Stockholm International Peace Research Institute (2025). Det er noget højere end gennemsnittet for de seneste par årtier, hvilket kan hænge sammen med indkøb af nye F-35 kampfly. I 2025 har den danske regering besluttet at bruge 58 mia. DKK (ca. 2 pct. af BNP) på nye luftforsvarssystemer fra forskellige europæiske våbenproducenter frem til 2032, se Forsvarsministeriet (2025c). Det betyder, at den fremtidige danske våbenimport kan dreje mere i retning af Europa, end den har været historisk.

På grund af det nuværende behov for hurtige indkøb af sofistikerede våbensystemer er det langt fra muligt for lande som Danmark fuldt ud at dreje deres indkøb af militært udstyr over på indenlandske producenter. Hvis en stor del af det indkøbte militære udstyr stadig importeres, vil det reducere den indenlandske væksteffekt af øgede forsvarsudgifter, forudsat at alle andre faktorer forbliver konstante. På længere sigt kan nogle indenlandske virksomheder dog være i stand til at tilpasse deres produktion til militært udstyr, eller der kan opstå nye våbenproducerende virksomheder. Det kan være virksomheder, der fremstiller produkter med dobbelt anvendelse. Et sådant skift kunne reducere afhængigheden af eksterne leverandører, hvilket ville betyde større effekt af nye indkøb af militært udstyr på den indenlandske økonomi. Ikke desto mindre er det hverken muligt eller effektivt for en lille økonomi som den danske at være helt selvforsynende med alle typer af våben og militært udstyr.

På trods af USA's dominans i den globale våbenproduktion er der stadig en relativt stor forsvarsindustri i dele af Europa, især i Frankrig, Storbritannien, Sverige, Italien og Tyskland. Disse lande vil sandsynligvis opleve en noget stærkere stigning i efterspørgslen som følge af oprustningen i Europa end lande med en lille eksisterende forsvarsindustri som Danmark. Indtil videre er aktiekurserne på de europæiske forsvarsvirksomheder steget kraftigt i forventning om voksende forsvarsbudgetter, se figur 8. Hvorvidt disse forsvarsvirksomheder kan øge produktionen tilstrækkeligt hurtigt til at imødekomme den større efterspørgsel, kommer til at forme den makroøkonomiske effekt af højere forsvarsudgifter, da stigende kapacitetsbegrænsninger kan føre til højere priser.

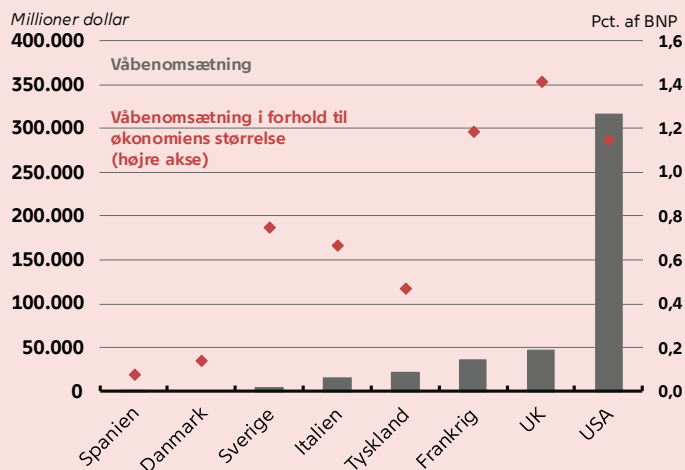

**Europæiske
forsvarsaktier er
steget med mere end
300 pct. siden 2022**

FIGUR 7

De største våbenproducerende virksomheder er placeret i USA frem for i Europa

Omsætning hos våbenproducenter og militære servicevirksomheder

Anm.: Diagrammet viser våbenomsætningen i 2023 for verdens 100 største våbenproducenter og virksomheder, der leverer militære tjenesteydelser, opdelt efter land. Data for Danmark er baseret på rapporten AxcelFuture (2023), der estimerer en årlig omsætning på 4 mia. kr. i danske forsvarsvirksomheder.

Kilde: Stockholm International Peace Research Institute, AxcelFuture, Macrobond og egne beregninger.

FIGUR 8

Europæiske forsvarsaktier er steget kraftigt i forventning om højere forsvarsudgifter

Aktiekurser for europæiske forsvarsvirksomheder

Anm.: Europæiske forsvarsaktier refererer til STOXX Europe Total Market Aerospace & Defense Index, mens europæiske aktier refererer til EuroStoxx600 Index.

Kilde: Macrobond.

En udvidelse af antal ansatte i militæret kan forstærke den eksisterende mangel på arbejdskraft

Oprustningen i Danmark og Europa vil sandsynligvis føre til et stigende antal ansatte i militæret. I forbindelse med allerede stærke arbejdsmarkeder med lav arbejdsløshed kan en hurtig opbygning af de væbnede styrker potentielt forstærke den eksisterende mangel på arbejdskraft gennem en reduktion af det arbejdsudbud, der er til rådighed for resten af økonomien. Det kan i princippet lægge et opadgående pres på lønninger og inflation. Den danske regering har blandt andet besluttet at forlænge værnepligtstiden fra 4 til 11 måneder, øge antallet af værnepligtige fra 4.600 i 2025 til 6.500 personer i 2033 og indføre værnepligt for kvinder i 2026, se Forsvarsministeriet (2025b). Derudover er det besluttet at øge antallet af ansatte i det danske forsvar med 5.000 personer frem mod 2033, se Forsvaret (2025). Det er usandsynligt, at disse tiltag alene vil påvirke det samlede pres på arbejdsmarkedet i de kommende år. Opfyldelsen af det nye Nato-mål for centrale forsvarsudgifter kan dog øge antallet af ansatte i det danske militær yderligere ud over de nuværende planer. Indtil videre er antallet af ansatte i militæret i Danmark lille i forhold til arbejdsstyrkens størrelse, se figur 9.⁵ Uden for Danmark udgør ansatte i militæret en meget større andel af arbejdsstyrken i Polen og Finland.

⁵ Ud over det militære personel er der også civile ansat i det danske militær. Det samlede antal ansatte var næsten 25.000 personer i 2024 eller 0,8 pct. af arbejdsstyrken ifølge Forsvarsministeriets Personalestyrelse (2025). Der var 22.000 ansatte i 2022.

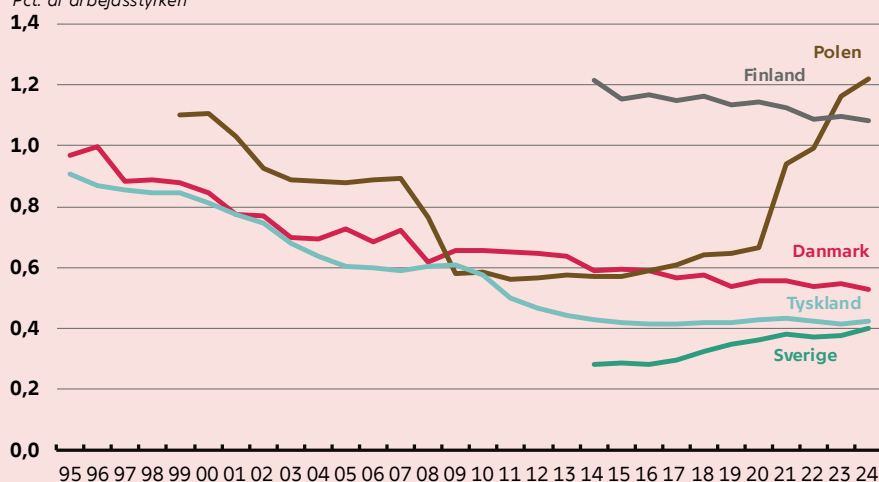
Det er ikke kun rekrutteringen af militærpersonale, der påvirker de generelle arbejdsmarkedsforhold, det sker også den anden vej. Det stærke arbejdsmarked i Danmark med stor efterspørgsel efter både faglært og ufaglært arbejdskraft kan føre til udfordringer for den militære opbygning og påvirke, i hvilket omfang militærpersonale kan rekrutteres eller fastholdes.

FIGUR 9

Ansatte i militæret i Danmark og andre europæiske lande udgør en relativt lille del af arbejdsmarkedet

Ansatte i militæret

Pct. af arbejdsstyrken

Anm.: Ansatte i militæret henviser til styrken af militærpersonel i fredstid, som ikke omfatter uddannede reserver, der holdes i højt beredskab.

Kilde: Nato, Eurostat og Macrobond.

Militærpersonale udgør 0,5 pct. af arbejdsstyrken i Danmark

02

Højere forsvarsudgifter kan øge kapacitetspresset moderat

På baggrund af indsigterne fra del 1 vil del 2 estimere den kortsigtede effekt af højere forsvarsudgifter på økonomien ved hjælp af scenarieanalyse baseret på makroøkonomiske modeller. Beregningerne tyder på, at opfyldelsen af det nye Nato-mål for kerneudgifter til forsvaret på 3,5 pct. af BNP fra 2026 og fremefter kan øge aktiviteten i Danmark. Hvis den samtidige oprustning i hele Europa øger kapacitetspresset i euroområdet i en sådan grad, at det berettiger til en pengepolitisk reaktion fra ECB, vil det smitte af på Danmark på grund af den faste valutakurs over for euroen. I det omfang det danske kapacitetspres afviger væsentligt fra euroområdet på grund af højere forsvarsudgifter, kan finanspolitikken bruges som et stabiliserende instrument, hvis det er nødvendigt.

De kortsigtede økonomiske effekter af højere forsvarsudgifter afhænger af en række faktorer

De kortsigtede økonomiske effekter af højere forsvarsudgifter er behæftet med stor usikkerhed og afhænger af flere faktorer, se figur 10. Disse omfatter omfanget af ekstra forsvarsudgifter i Danmark, afsmitning fra militære udgifter i udlandet samt valget mellem gælds- og skattefinansiering. Desuden er både sammensætningen af forsvarsudgifterne – herunder donationer til Ukraine – og omfanget af import af nyt militært udstyr også vigtige faktorer at tage i betragtning, når man skal vurdere den økonomiske effekt af forsvarsudgifterne. Det skyldes, at den specifikke sammensætning af forsvarsudgifterne kan påvirke størrelsen af den finanspolitiske multiplikator. På samme måde kan en forøgelse af militærpersonalet også påvirke den indenlandske økonomi mere end fx indkøb af nyt udstyr.

FIGUR 10

De kortsigtede økonomiske effekter af højere forsvarsudgifter i Danmark afhænger af flere faktorer

Faktorer, der påvirker de økonomiske effekter af forsvarsudgifter

Kilde: Egen illustration.

Analysen præsenterer to scenarier med forskelligt importindhold for at estimere den isolerede økonomiske effekt af højere forsvarsudgifter i Danmark

Når man beregner scenarier for at evaluere de makroøkonomiske effekter af øgede forsvarsudgifter, er det nødvendigt at gøre eksplicitte antagelser om flere af de faktorer, der er fremhævet ovenfor. Vigtigst af alt er det nødvendigt at fastlægge, hvor hurtigt vi når frem til et nyt udgiftsmål, og hvor stor en del af midlerne der skal bruges i udlandet.

I scenariet i denne analyse antages det, at forsvarsudgifterne stiger permanent til 3,5 pct. af BNP fra 2026 og fremefter. Dette scenarie sammenlignes efterfølgende med et grundforløb, hvor forsvarsudgifterne holdes uændret som en andel af BNP siden 2022. Grafisk er ændringen i forsvarsudgifterne repræsenteret ved forskellen mellem de to linjer i figur 11. Scenarierne har således til formål at opfange de samlede effekter af stigende forsvarsudgifter siden Ruslands invasion af Ukraine i 2022, dvs. at en del af scenariet allerede er realiseret. Det skal også bemærkes, at grundforløbet ikke er identisk med Nationalbankens seneste økonomiske prognose.

Som fremhævet i del 1 blev Nato-medlemmerne i juni enige om at øge de centrale forsvarsudgifter til 3,5 pct. af BNP i 2035 og at bruge 1,5 pct. af BNP på bredere sikkerhedsrelaterede udgifter. Det efterlader målet for de samlede udgifter til forsvar og sikkerhed på 5 pct. af BNP. Scenarierne i denne analyse fokuserer på de centrale forsvarsudgifter. Der kan også være yderligere offentlige udgifter relateret til bredere sikkerhedsforhold.

Scenariet afspejler blandt andet de nuværende regeringsplaner, herunder de aftalte donationer til Ukraine, Accelerationsfonden og forsvarsaftalen for 2023. Det har dog været nødvendigt at supplere disse med en række mere detaljerede

antagelser for at indarbejde de højere forsvarsudgifter i den makroøkonomiske model, MONA. Scenariet er især baseret på forskellige tekniske antagelser om sammensætningen af forsvarsudgifterne, som består af en blanding af forbrug i produktionen, aflønning af ansatte, investeringer og overførsler til udlandet, der afspejler Danmarks lovede donationer til Ukraine. De specifikke antagelser om sammensætningen af forsvarsudgifterne i 2025-29 er illustreret i figur 12. Sammensætningen af forsvarsudgifterne afspejler, at antallet af ansatte i det danske forsvar – en del af aflønningen af ansatte i figuren – antages at stige mere gradvist end de samlede forsvarsudgifter, som i udgangspunktet er rettet mod investeringer, forbrug i produktionen og overførsler til udlandet.

Importindholdet af de ekstra forsvarsudgifter er en afgørende faktor for den indenlandske økonomiske effekt, da et højt importindhold vil reducere effekten på kapacitetspresset. Analysen sammenligner derfor to forskellige scenarier for de ekstra danske forsvarsudgifter, der adskiller sig med hensyn til deres importindhold. I det første scenarie med standard importindhold har højere forsvarsudgifter samme importindhold som udgiftskategorierne i den makroøkonomiske model, MONA. Det betyder, at forbrug i produktionen har et importindhold på 23 pct., mens det er 28 pct. og 12 pct. for henholdsvis maskin- og bygningsinvesteringer. Disse antagelser kan være rimelige for forbrug i produktionen og investeringer i forsvarsbygninger som fx nye kaserner. Men det er sandsynligt, at importindholdet i investeringer i nyt militært udstyr vil være væsentligt højere, end standardimportindholdet antyder. Derfor opstilles også et andet scenarie med et højt importindhold, hvor importindholdet er på 50 pct. for både forbrug i produktionen og investeringer.

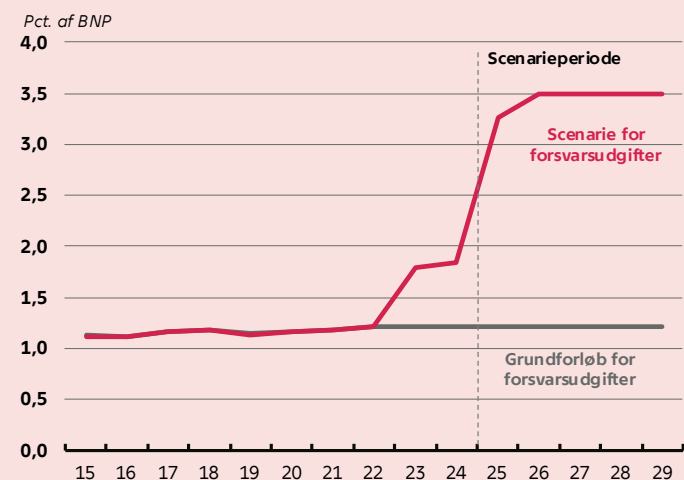
Både i scenariet med standardimport såvel som høj import er importindholdet af maskininvesteringer 80 pct. i 2025-26. Det afspejler, at Accelerationsfonden er rettet mod indkøb af militært udstyr i udlandet. Derfor er sammensætningen af nye forsvarsinvesteringer mere rettet mod maskiner end bygninger i denne periode. I denne periode antages det, at 90 pct. af de nye forsvarsinvesteringer vil være i maskiner og 10 pct. vil være i bygninger. Fra 2027 og fremefter er de nye forsvarsinvesteringer derimod som en teknisk antagelse fordelt ligeligt mellem maskiner og bygninger.

I begge scenarier antages det, at de højere forsvarsudgifter finansieres ved udstedelse af gældsbeviser. Desuden fokuserer scenarierne på en isoleret stigning i de danske forsvarsudgifter. Denne tilgang afspejler, at de nye forsvarsudgifter, der indgår i både ECB's og Europa-Kommissionens makroøkonomiske prognoser for euroområdet, hidtil har været relativt begrænsede, se ECB (2025) og Europa-Kommissionen (2025a) for yderligere oplysninger. Det bliver senere diskuteret, hvordan en væsentlig stigning i forsvarsudgifterne i euroområdet kan påvirke den danske økonomi, samt om det er muligt at finansiere højere forsvarsudgifter i Danmark inden for de eksisterende mellemfristede finanspolitiske planer.

FIGUR 11

Scenariet forudsætter, at forsvarsudgifterne i Danmark stiger i de kommende år

Danske forsvarsudgifter i scenarier

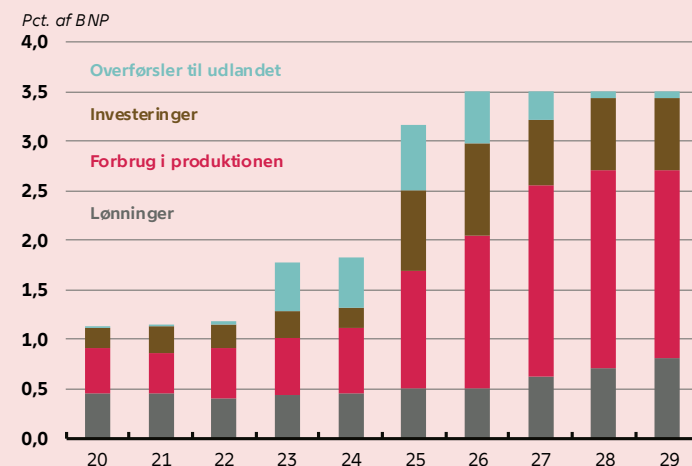
Anm.: Ændringen i forsvarsudgifterne i scenariet er forskellen mellem den røde og den grå linje. Data for 2025-29 er et scenarie.

Kilde: Egne beregninger.

FIGUR 12

Scenariet forudsætter, at de danske forsvarsudgifter bliver rettet mod investeringer, forbrug i produktionen og overførsler til udlandet i 2025-27

Sammensætning af forsvarsudgifter i scenarier

Anm.: Data for 2025-29 er et scenarie.

Kilde: Egne beregninger.

Opfyldelse af det nye Nato-mål om højere forsvarsudgifter fra 2026 og frem kan øge kapacitetspresset i Danmark

Beregninger baseret på Nationalbankens makroøkonomiske model, MONA, indikerer, at højere forsvarsudgifter vil øge det reale BNP med omkring 1 pct. i hvert af årene 2025-29 i scenariet med standard importindhold, se figur 13. Hvis vi antager, at det potentielle BNP ikke påvirkes, betyder det, at produktionsgabet stiger tilsvarende.

Den maksimale effekt på det reale BNP indtræffer i 2028, før den aftager frem mod 2029. Kapacitetspresset falder generelt, da den deraf følgende højere lønstigning reducerer konkurrenceevnen blandt danske eksportvirksomheder, hvilket delvist fortrænger økonomisk aktivitet. Desuden stiger forbrugerpriserne med næsten 1 pct. i 2029, se figur 14. Effekten på både aktivitet og priser var lille i 2023-24, da højere forsvarsudgifter i den periode i høj grad vedrørte overførsler til Ukraine.

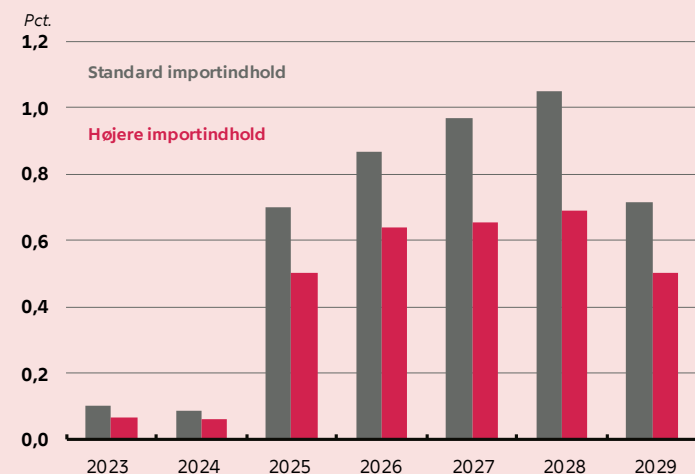
Hvis en større del af forsvarsudgifterne går til import, kan det mindske effekten på kapacitetspres og priser sammenlignet med de estimerede effekter i det første scenarie. I scenariet med et højt importindhold falder den anslåede effekt på det reale BNP til 0,7 pct. i 2028. Dette understreger, at det antagne importindhold har en vis indflydelse på den anslåede økonomiske effekt. I begge scenarier er output-multiplikatoren for forsvarsudgifter relativt beskeden i overensstemmelse med resultaterne i den akademiske litteratur, se boks 1 for en detaljeret gennemgang.

I scenariet med højt importindhold er effekten på forbrugerpriserne mindre end i scenariet med standard importindhold. Det afspejler, at effekten på den økonomiske aktivitet er lavere, når en større del af forsvarsudgifterne bruges på indkøb i udlandet.

FIGUR 13

Opfyldelse af det nye Nato-forsvarsmål fra 2026 og fremefter kan øge kapacitetspresset i Danmark

Indvirkning på realt BNP

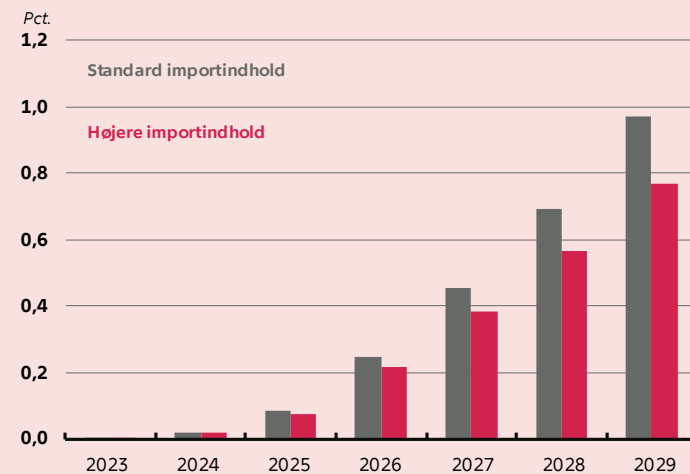

Anm.: Figuren viser realt BNP som afvigelser fra grundforløbet.
Kilde: Egne beregninger baseret på MONA.

FIGUR 14

Højere forsvarsudgifter kan øge danske forbrugerpriser

Indvirkning på forbrugerpriserne

Anm.: Figuren viser forbrugerpriserne som afvigelser fra grundforløbet.
Kilde: Egne beregninger baseret på MONA.

Øgede forsvarsudgifter i euroområdet kan også påvirke Danmark

Ud over den direkte effekt af højere danske forsvarsudgifter er kapacitetspresset i Danmark til en vis grad også påvirket af, hvordan forsvarsudgifterne udvikler sig i euroområdet, se boks 2 for nogle illustrative scenarier, der estimerer den økonomiske effekt af en betydelig stigning i forsvarsudgifterne i euroområdet. Øgede forsvarsudgifter i euroområdet vil have en tendens til at stimulere den danske økonomi via en stærkere udenlandsk efterspørgsel. Disse afsmittende virkninger kan dog være mindre end normalt, da Danmark har en relativt lille produktion af militært udstyr, og euroområdet import vil i højere grad være rettet mod militære indkøb.

Som en sekundær effekt kan inflationspresset fra højere forsvarsudgifter i euroområdet blive dæmpet af en strammere pengepolitik fra ECB's side. En sådan pengepolitisk reaktion, som alt andet lige vil blive fulgt af Nationalbanken på grund af fastkurspolitikken, vil afbøde de fleste af de positive afsmittende virkninger på Danmark gennem lavere vækst på eksportmarkederne og langsommere vækst i den indenlandske danske økonomi. Da der ikke er noget, der tyder på, at effekten af pengepolitikken adskiller sig væsentligt mellem Danmark og euroområdet⁶, vil øgede forsvarsudgifter alene resultere i et højere kapacitetspres i Danmark, hvis den indledende økonomiske effekt af forsvarsudgifterne er stærkere.

En relativ stigning i de danske forsvarsudgifter i forhold til euroområdet kan potentielt føre til en stærkere økonomisk impuls i Danmark

Forskelle i forsvarsudgifter kan give anledning til asymmetriske konjunkturcyklus-effekter i Danmark og euroområdet, fordi den danske pengepolitik importeres fra ECB for at opretholde en fast kronekurs over for euroen, dvs. den kan ikke tage højde for idiosynkratiske økonomiske udsving.

⁶ Se Andersen m.fl. (2024).

Det er sandsynligt, at det nye Nato-mål for forsvarsudgifter vil blive implementeret hurtigere i Danmark end i euroområdet. Det betyder, at den deraf følgende økonomiske impuls kan være stærkere i Danmark, selv om store donationer til Ukraine og udenlandske indkøb af militært udstyr vil have en tendens til at reducere indvirkningen på den danske økonomiske aktivitet. Derudover har flere eurolande større forsvarsindustrier end Danmark og kan drage større fordel af den øgede efterspørgsel som følge af oprustningen i Europa.

I det omfang det danske kapacitetspres afviger væsentligt fra euroområdets på grund af højere forsvarsudgifter, kan finanspolitikken bruges som et stabiliseringsinstrument, hvis det er nødvendigt, se Spange (2022) for en mere detaljeret diskussion.

Mens højere forsvarsudgifter i vid udstrækning kan finansieres inden for de mellemfristede finanspolitiske planer, kan kapacitetspresset gøre det nødvendigt at prioritere de offentlige udgifter

De finanspolitiske rammer i Danmark har en solid mellemfristet orientering, som fokuserer på at opfylde målet om en strukturel budgetbalance på -0,5 pct. af BNP i 2030. Ifølge den seneste mellemfristede prognose fra Finansministeriet kan det reale offentlige forbrug i gennemsnit stige med 3,1 pct. om året fra 2025 til 2030 uden at overskride målet for den strukturelle budgetsaldo, forudsat at de offentlige indtægter udvikler sig i overensstemmelse med prognosen, se Finansministeriet (2025). I årene 2026-27 er det meste af det tilgængelige økonomiske råderum allerede afsat til andre initiativer. På mellemlangt sigt har den danske regering dog det nødvendige finanspolitiske råderum til at prioritere nye politiske initiativer på skatte- eller udgiftsområdet, hvis den finder det hensigtsmæssigt. Det betyder, at stigningen i de danske forsvarsudgifter til 3,5 pct. af BNP om året på mellemlangt sigt kan finansieres inden for den allerede budgetterede stigning i det reale offentlige forbrug. I dette tilfælde vil højere forsvarsudgifter ikke øge den offentlige gældskvote væsentligt. Ikke desto mindre kan kapacitetspres være en begrænsning for økonomien, som gør det nødvendigt at prioritere de samlede offentlige udgifter, selv om der er plads på finansloven.

BOKS 1

Akademiske studier peger på beskedne vækstgevinster på kort sigt fra forsvarsudgifter

Den akademiske litteratur giver rimeligt konsistent evidens for de kortsigtede multiplikatorer for forsvarsudgifter, hvor de fleste undersøgelser finder værdier under én i intervallet 0,4-0,8. Det betyder, at hver ekstra krone brugt på forsvar genererer mindre end én krone i økonomisk værditilvækst.

Et amerikansk studie af Ramey og Zubairy (2018) analyserer 126 års historiske data (1889-2015) og finder konsekvent multiplikatorer for forsvarsudgifter på mellem 0,6 og 0,8 på tværs af større konflikter og fredstidsperioder. Barro og Redlick (2011), som undersøgte USA's forsvarsudgifter i perioden 1917-2006, anslår multiplikatorer på mellem 0,4 og 0,7, med lavere værdier i fredstid og højere værdier under mobilisering i krigstid.

Europæiske studier tyder også på beskedne multiplikatorer, som kan være særligt relevante for Danmark. Beetsma og Giuliadori (2011) finder finanspolitiske multiplikatorer på omkring 0,5-0,9 for EU-landene, men viser, at "den stimulerende effekt er svagere for de mere åbne EU-økonomier, hvilket er i overensstemmelse med større lækageeffekter". Dette gælder direkte for Danmarks meget åbne økonomi, hvor udgifterne i høj grad går til import. Cwik og Wieland (2011) underbygger dette og viser, at finanspolitiske multiplikatorer i meget åbne økonomier som Danmark er betydeligt mindre end i lukkede økonomier.

Danmarks nuværende økonomiske situation tyder på, at multiplikatorerne for forsvarsudgifter kan ligge i den lave ende af disse skøn. Med en økonomi tæt på fuld kapacitetsudnyttelse og lav arbejdsløshed vil øgede forsvarsudgifter sandsynligvis fortrænge andre efterspørgselskategorier i stedet for at mobilisere uudnyttede ressourcer. Den begrænsede indenlandske forsvarsindustrielle base betyder, at betydelige stigninger i forsvarsudgifterne ville indebære betydelige indkøb af udstyr fra udenlandske leverandører, hvilket skaber importlækage, som yderligere reducerer multiplikatoreffekten. Som Auerbach og Gorodnichenko (2012) viser, er finanspolitiske multiplikatorer meget mindre under økonomiske opsving (0,6) sammenlignet med recessioner (2,5), hvilket forstærker forventningerne om beskedne multiplikatoreffekter i betragtning af Danmarks aktuelle stærke økonomiske resultater.

Mens litteraturen om multiplikatorer for forsvarsudgifter er veludviklet, er der begrænset direkte forskning i de inflationære effekter af øgede forsvarsudgifter.

BOKS 2

Højere forsvarsudgifter kan løfte den økonomiske vækst og inflationen i Europa

Som en lille åben økonomi er Danmark stærkt afhængig af handel med andre europæiske lande, hvilket betyder, at den samtidige oprustning i hele Europa kan give en ekstra impuls til den danske økonomi. For at give en idé om betydningen præsenterer denne boks scenarier, der illustrerer den potentielle økonomiske effekt af øgede forsvarsudgifter i de største lande i euroområdet.

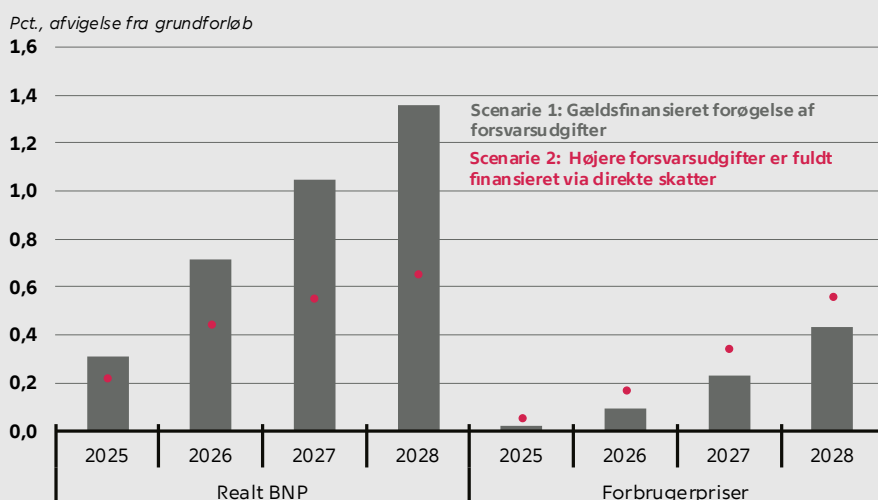
Scenarierne antager generelt, at forsvarsudgifterne i eurolandene konvergerer til 3,5 pct. af BNP i 2028 fra et udgangspunkt på 1,9 pct. af BNP i 2024, dog med nogle ekstra begrænsninger på de årlige stigninger i lande med høje gældskvoter, se noten til figur 15 for nærmere oplysninger. Da deadline for Nato's nye mål ikke er før 2035, repræsenterer scenarierne en meget hurtig stigning i forsvarsudgifterne. Ændringen i forsvarsudgifterne omsættes derefter til en effekt på BNP og forbrugerpriserne ved hjælp af et sæt *grundlæggende model-elasticiteter*, som indsamles af Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB) for at give en sammelføjerregel for vurderingen af den økonomiske effekt af ændringer i eksogene antagelser.

Resultaterne tyder på, at en gældsfinansieret udvidelse af forsvarsudgifterne kan øge BNP-niveauet i euroområdet med omkring 1,4 pct. i 2028 i forhold til et grundforløb, hvor forsvarsudgifterne ligger fast på 2024-niveauet, mens forbrugerpriserne stiger med 0,4 pct.¹ I et alternativt scenarie, hvor de ekstra forsvarsudgifter i stedet finansieres fuldt ud af højere direkte skatter, mindskes den positive effekt på euroområdets BNP, men den er stadig positiv. Det skyldes, at multiplikatoren for offentlige udgifter er større end skattemultiplikatoren. På trods af en mindre effekt på BNP er inflationseffekten lidt stærkere i det alternative scenarie, hvilket kan afspejle, at højere direkte skatter øger enhedsomkostningerne og tilskynder nogle virksomheder til at hæve priserne. Disse illustrative scenarier forudsætter, at alle andre økonomiske udviklinger og politikker forbliver uændrede. Den økonomiske effekt kan derfor vise sig at være mere afdæmpet, hvis fx ECB strammer sin pengepolitik for at neutralisere prispresset, eller hvis forsvarsudgifterne stiger mindre hurtigt end antaget. Ikke desto mindre indikerer scenarieanalysen, at der kan være en vis impuls til den danske økonomi fra oprustning i udlandet, selv om fraværet af store forsvarsvirksomheder i Danmark vil have en tendens til at dæmpe dens indvirkning på eksportvæksten.

Figur 15

Scenarieanalyser viser, at en betydelig oprustning i euroområdet vil øge den økonomiske aktivitet og i mindre grad forbrugerpriserne

De økonomiske konsekvenser af højere forsvarsudgifter i euroområdet

Anm.: Scenarierne antager generelt, at forsvarsudgifterne i euroområdet konvergerer til 3,5 pct. af BNP i 2028 fra 1,9 pct. af BNP i 2024. De årlige nye forsvarsudgifter er dog begrænset for at sikre overensstemmelse med stabilitets- og vækstpagtens fleksibilitet på 1,5 pct. af BNP i 2025-28, hvilket betyder, at nogle lande med et relativt lavt niveau af forsvarsudgifter og høje gældskvoter ikke når op på 3,5 pct. allerede i 2028. Euroområdet repræsenteres af et gennemsnit af Tyskland, Frankrig, Italien, Spanien og Nederlandene. Ændringen i forsvarsudgifterne er justeret til at matche COFOG-data i 2023, som består af forbrug, investeringer og overførsler til udlandet.

Kilde: Egne beregninger baseret på ESCB Basic Model Elasticities.

¹Andre analyser har givet estimater på mellem 0,5 og 1,5 pct. af EU's BNP, hvis forsvarsudgifterne stiger med 1,5 pct. af BNP, se Europa-Kommissionen (2025b) og Ilzetzki (2025).

03

Evidensen for forsvarsudgifternes langsigtede indvirkning på væksten er blandet

De kortsigtede efterspørgselseffekter af øgede militærudgifter blev diskuteret i det foregående afsnit. De langsigtede økonomiske effekter af øgede forsvarsudgifter på økonomiens udbudsside giver et komplekst billede. Tidligere studier belyser nogle potentielle kanaler, og den akademiske litteratur finder både positive og negative indvirkninger på den potentielle vækst. Den positive kanal fungerer gennem teknologiske afsmitninger, eksternaliteter inden for forskning og udvikling (F&U) og dannelse af menneskelig kapital. Derimod virker den negative kanal gennem alternativomkostninger og fejlallokering af kvalificeret arbejdskraft og kapital til aktiviteter, der måske ikke udnytter deres produktive potentiale fuldt ud. Som sådan tyder de blandede empiriske beviser på, at den langsigtede væksteffekt af højere forsvarsudgifter i Danmark er usikker.

Studier viser, at forskning og udvikling er den primære kilde til positive afsmitninger

En af de ting, der tyder på positive langtidseffekter, er investeringer i forskning og udvikling (F&U) på forsvarsområdet. Moretti, Steinwender og Van Reenen (2025) viser, at statsfinansieret forsvars-F&U øger privat forskning, idet en stigning på 10 pct. i statslig forsvars-F&U genererer en stigning på 5-6 pct. i privatfinansieret F&U. Disse afsmitninger sker gennem flere kanaler, da F&U på forsvarsområdet tager fat på grundlæggende teknologiske udfordringer med brede civile anvendelsesmuligheder, fra avancerede materialer til kommunikationssystemer.

Omfanget af disse F&U-afsmitninger afhænger dog sandsynligvis af størrelsen på et lands forsvarsindustri. Resultaterne kommer primært fra amerikanske studier, hvor en betydelig indenlandsk forsvarsindustriel base letter teknologioverførslen mellem militære og civile sektorer. For lande som Danmark med en begrænset indenlandsk forsvarsindustri – som fremhævet i del 1 – bliver anvendeligheden af disse resultater mere tvivlsom. En stor del af Danmarks forsvarsudgifter går til udenlandske leverandører, hvilket potentielt begrænser indenlandske F&U-afsmitninger sammenlignet med lande med større forsvarsindustrielle baser.

De offentlige F&U-udgifter til forsvar i EU faldt til kun 0,02 pct. af BNP i 2023 sammenlignet med 0,3 pct. i USA, se Europa-Kommissionen (2025), hvilket illustrerer det begrænsede omfang af F&U-investeringer i det europæiske forsvar i forhold til de amerikanske erfaringer, der ligger til grund for meget af den positive afsmitningsevidens. Forskning har vist, at udformningen af offentlige indkøbsprocesser kan have stor indflydelse på sandsynligheden for positiv afsmitning, idet mere åbne indkøbsmetoder, der giver leverandørerne mulighed for at foreslå kreative løsninger, fører til større anvendelse af teknologi og kommerciel innovation, se Howell m.fl. (2021).

Studier viser blandede effekter af militærtjeneste på udvikling af human kapital

Øgede forsvarsudgifter kræver typisk mere personale, hvilket trækker arbejdstagere fra det civile arbejdsmarked og påvirker den samlede fordeling af human kapital. Den europæiske dokumentation viser forskellige resultater: Bauer m.fl. (2012) fandt ingen indvirkning på livsindkomsten i Tyskland, mens Imbens og van der Klaauw (1995) dokumenterede 5 pct. lavere indkomster for nederlandske værnepligtige. Grönqvist og Lindqvist (2016) viser dog, at svensk officersuddannelse fra militæret øgede opnåelsen af civile lederstillinger betydeligt.

For Danmark og andre lande med en højtuddannet arbejdsstyrke kan alternativomkostningerne være betydelige, hvis kvalificeret arbejdskraft ikke anvendes i roller, der fuldt ud udnytter deres evner. Olejnik (2023), der undersøger Nato's østlige flanke, finder, at militæruddgifter generelt fører til langsommere økonomisk vækst på lang sigt, og at personaleudgifter er særligt vigtige kanaler for negativ indflydelse. Det tyder på, at fejlallokering af human kapital faktisk kan dæmpe den langsigtede produktivitet.

Højere forsvarsudgifter kan reducere produktivitet gennem fejlallokering af ressourcer

De potentielle negative effekter virker gennem fejlallokering af ressourcer og fortrængning af mere produktive investeringer. Når økonomier arbejder tæt på deres kapacitet, afleder øgede forsvarsudgifter ressourcer fra alternative anvendelser, der kan give større afkast. Størrelsen afhænger af, om forsvarsudgifterne fortrænger lavproduktive aktiviteter eller fortrænger højproduktive civile investeringer. Højere forsvarsudgifter kan betyde et skift i de offentlige udgifter i retning af investeringer, der kan øge den potentielle vækst, selvom sådanne effekter sandsynligvis dæmpes, når investeringerne primært består af militært udstyr købt i udlandet, som det er typisk for lande som Danmark uden en betydelig indenlandsk forsvarsindustri.

Litteratur

Andersen, Henrik Yde, Mia Jørgensen, Andreas Kuchler, Rasmus Bisgaard Larsen, Marcus Bjerregaard Læssøe, Alexander Meldgaard Otte, Morten Spange og Christoffer Jessen Weissert (2024), Effekter af pengepolitiske renteforhøjelser, *Danmarks Nationalbank Analyse*, nr. 5, marts.

Auerbach, Alan J. og Yuriy Gorodnichenko (2012), Measuring the output responses to fiscal policy, *American Economic Journal: Economic Policy*, vol. 4(2), s. 1-27.

AxcelFuture (2023), Dansk erhvervsliv skal bidrage til udviklingen af Danmarks forsvar, Boks 4: Danske forsvarsvirksomheder, *Analyse*, September.

Barro, Robert J. og Charles J. Redlick (2011), Macroeconomic effects from government purchases and taxes, *The Quarterly Journal of Economics*, vol. 126(1), s. 51-102.

Bauer, Thomas K., Stefan Bender, Alfredo R. Paloyo og Christoph M. Schmidt (2012), Evaluating the Labor-Market Effects of Compulsory Military Service, *European Economic Review*, vol. 56(4), s. 814-829.

Beetsma, Roel og Massimo Giuliodori (2011), The effects of government purchases shocks: Review and estimates for the EU, *The Economic Journal*, vol. 121(550), F4-F32.

Cwik, Tobias og Volker Wieland (2011), Keynesian government spending multipliers and spillovers in the euro area, *Economic Policy*, vol. 26(67), s. 493-549.

Forsvaret (2025), hjemmeside besøgt den 2. september 2025, <https://www.forsvaret.dk/da/opgaver/indsatsomrader-under-forsvarsforliget-2025-2033/#:~:text=Forsvaret%20skal%20vokse%20med%20flere%20end%205.000,fra%2023.000%20til%20flere%20end%2028.000%20faste>

Forsvarsministeriet (2025a), Ny fond skal accelerere opbygningen af Forsvarets kampkraft for 50 mia. kr., *Pressemeddelelse*, 19. februar.

Forsvarsministeriet (2025b), Forsvarsministeren besøger Forsvarets Dag i anledning af ny værnepligt, *Pressemeddelelse*, 2. maj.

Forsvarsministeriet (2025c), Forsvarsforligskredsen enige om historisk investering i jordbaserede luft- og missilforsvarssystemer, *Pressemeddelelse*, 12. september.

Forsvarsministeriets Personalestyrelse (2025), webside tilgået 1. september 2025, <https://www.forpers.dk/da/hr-i-tal/antal-ansatte/>.

Finansministeriet (2025), *Opdateret mellemfristet forløb*, juni.

Udenrigsministeriet (2025), Dansk støtte til Ukraine, hjemmeside besøgt 4. juni 2025, <https://um.dk/udenrigspolitik/dansk-stoette-til-ukraine>.

Danmarks Nationalbank (2022), Presset i økonomien bør dæmpes, *Danmarks Nationalbank Analyse (Udsigter for dansk økonomi)*, nr. 11, september 2022.

ECB (2025), Fiscal aspects of European defence spending: implications for euro area macroeconomic projections and associated risks, *ECB Economic Bulletin*, nr. 5.

Europa-Kommissionen (2025a), *European Economic Forecast Spring 2025*, maj.

Europa-Kommissionen (2025b), The economic impact of higher defence spending, *European Economic Forecast Spring 2025*, maj.

Eurostat (2013), *European system of accounts ESA 2010*, Luxembourg: Kontoret for Den Europæiske Unions Publikationer

Grönqvist, Erik og Erik Lindqvist (2016), The Making of a Manager: Evidence from Military Officer Training, *Journal of Labor Economics*, vol. 34(S1), s. S135-S174.

Howell, Sabrina T., Josh Rathje, John Van Reenen og June Wong (2021), Opening up military innovation: Causal effects of reforms to U.S. defense research, *NBER Working Paper*, nr. 28700, april.

Ilzetzi, Ethan (2025), Guns and growth: The economic consequences of defense buildups, *Kiel Report*, nr. 2, Kiel Institute for the World Economy, februar.

Imbens, Guido og Wilbert van der Klaauw (1995), Evaluating the Cost of Conscription in The Netherlands, *Journal of Business & Economic Statistics*, vol. 13(2), s. 207-215.

Marzian, Jakob og Christoph Trebesch (2025), How to finance Europe's military buildup? Lessons from history, *Kiel Policy Brief*, nr. 184, februar.

Moretti, Enrico, Claudia Steinwender og John Van Reenen (2025), The intellectual spoils of war? Defense R&D, productivity, and international spillovers, *The Review of Economics and Statistics*, vol. 107(1), s. 14-27.

Nato (2025a), Defence expenditures and Nato's 5% commitment, webpage, accessed on 8 August 2025, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49198.htm

Nato (2025b), The Hague Summit Declaration, *Pressemeddelelse*, 25. juni 2025.

Olejniak, Lukasz Wiktor (2023), Economic growth and military expenditure in the countries on Nato's Eastern flank in 1999-2021, *Bank of Estonia Working Papers*, nr. 2, april.

Ramey, Valerie A. og Sarah Zubairy (2018), Government spending multipliers in good times and in bad: Evidence from US historical data, *Journal of Political Economy*, vol. 126(2), s. 850-901.

Spange, Morten (2022), Penge- og finanspolitik i Danmark, *Danmarks Nationalbank Analyse*, nr. 12, oktober 2022.

Stockholm International Peace Research Institute (2025), *Trends in international arms transfers 2024*, marts 2025.

Må vi sende dig *nyheder* fra Nationalbanken?

Få besked om vores nyeste udgivelser
direkte i din indbakke.

Læs mere om vores nyhedsservice
og tilmeld dig på nationalbanken.dk/da/nyhedsservice,
eller scan QR-koden.

Du kan også få vores nyheder som RSS-feeds.
Læs mere på nationalbanken.dk/da/rss-feeds.

Publikationer

NYT

Nyt er en appetitvækker, der giver et hurtigt indblik i en af Nationalbankens længere publikationer. Nyt er for dig, der har brug for et let overblik og godt kan lide en tydelig vinkling.

STATISTIKNYHED

Statistiknyheder sætter fokus på de nyeste tal og tendenser i Nationalbankens statistikker. Statistiknyheder henvender sig til dig, der vil have hurtig indsigt i aktuelle finansielle data.

RAPPORT

Rapporter er tilbagevendende beretninger om Nationalbankens arbejdsområder og virksomhed. Her finder du bl.a. Nationalbankens årsrapport. Rapporter er for dig, der har brug for en status og opdatering på den forgangne periode.

ANALYSE

Analyser fokuserer på aktuelle emner, som er særlig relevante for Nationalbankens formål. Analyser kan også indeholde Nationalbankens anbefalinger. Her finder du bl.a. vores prognose for dansk økonomi og vores vurdering af den finansielle stabilitet. Analyser henvender sig til dig, der har en bred interesse for økonomiske og finansielle forhold.

ECONOMIC MEMO

Economic Memo giver indblik i det analysearbejde, som Nationalbankens ansatte er i gang med. Economic Memo indeholder fx baggrundsanalyser og metodebeskrivelser. Economic Memo henvender sig primært til dig, der i forvejen har kendskab til økonomiske og finansielle analyser.

WORKING PAPER

Working Paper præsenterer forskningsarbejde fra både ansatte i Nationalbanken og vores samarbejdspartnere. Working Paper henvender sig primært til dig, som er fagperson, og til dig med interesse for forskning inden for centralbankvirksomhed samt økonomi og finans i bredere forstand.

Analysen består af en dansk og engelsk version. I tilfælde af tvivl om oversættelsens korrekthed gælder den engelske version.

Danmarks Nationalbank
Langelinie Allé 47
2100 København Ø
+45 3363 6363

Redaktionen er afsluttet 24. september 2025

**DANMARKS
NATIONALBANK**